

Op de bijeenkomst op 18 oktober werd eerst tijd besteed aan het determineren van wat recente vondsten.

Het onderwerp voor de avond was de Hesemanngroep III.

Dit betreft kristallijne gesteenten uit het zuiden van Zweden plus het eiland Bornholm.

Hesemann was een Duitse geoloog die zich bezig hield met zwerfstenen uit Scandinavië.

Hij bracht een onderverdeling aan in vier gebieden. De onderverdeling werd gebruikt bij zwerfsteentellingen, waarmee een globale indruk kon worden gekregen uit welke herkomst gebieden de stenen afkomstig waren.

Hiervoor waren tenminste 100 gidsgesteenten nodig.

Van de Heer Schuddebeurs begreep ik dat in sommige groeves wel een jaar nodig was om dit aantal bij elkaar te krijgen.

Wijlen de Heer Schuddebeurs heeft zich verdienstelijk gemaakt door veel van zulke tellingen uit te voeren, vaak samen met de Heer Zandstra.

Het Hesemanngetal 6130 geeft aan dat 60 procent van de getelde gidsgesteenten afkomstig zijn van Hesemann gebied I, 10 procent van Hesemanngebied 2 en 30 procent van Hesemann gebied 3, Hesemanngebied 4 (de Oslore regio) heeft 0 procent bijgedragen.

Jaap begon met een geologische kaart van Zuid-Zweden om een indruk te geven van dit gebied. Het uiterste zuiden bestaat uit sedimenten uit het krijt.

Op de grens van Blekinge en Skåne zien we het begin van de TIB, de Transscandinavian Igneous Belt, een gordel van plutonische gesteenten die doorloopt tot aan de Lofoten. Gesteenten in deze gordel zijn een dergelijk 1700 tot 1800 miljoen jaar oud. West ervan is met name in Halland een groot gneismassief. Ten noorden hiervan ligt de provincie Bohuslan met de bekende Bohuslangraniet deze is een 900 miljoen jaar oud, evenals de Karlshamngraniet in Blekinge.

Jaap heeft al jaren een Bohuslangraniet, in 1978 verzameld in Emst.

Omdat de determinatie ooit werd betwist, heeft hij in het noorden van de provincie Bohuslan, op het eilandje Killerholm, dat met een dam met het wat grotere Tjärnö is verbonden, een stuk verzameld dat onweerlegbaar aantoont dat de Bohuslangraniet graniet uit Emst er een is.

Bohuslangraniet
Vp:Emst 1978
Collectie: J.Dreef

Ten oosten van de TIB ligt Småland met zijn granieten en porfieren.
Een bekend voorbeeld van een Småland porfier is de Paskallavik porfier,
Genoemd naar een plaatsje aan de oostkust van Zweden.
De Småland granieten lijken allemaal wat op elkaar, als soldaten van een
regiment schreef eens Schuddebeurs.

Virbograniet,
een Småland graniet
Vp: Azewijn 1984
Collectie J.Dreef

Zandstra geeft 58 gidsgesteenten aan in het Hesemann gebied 3.
Hiervan konden we er op de avond een 27-tal van laten zien.
Granieten, porfieren, gneisen en overige gesteenten.
Een heel fraai gesteente dat door zijn opvallend vlekkenpatroon makkelijk kan
worden herkend is de Västervikvlekkengneis.

Västervikvlekkengneis,
gepolist oppervlak
Vp: Ekeltoft Denemarken
Collectie: J..Dreef,
v.h. R.v.d.Vlekkert

De vondsten stammen grotendeels uit Markelo, Azewijn, Haddorf, Neuenkirchen en andere grindgroeves, en deels van de stranden van Denemarken en Sleeswijk-Holstein.

Enkele types zijn zo zeldzaam als zwerfsteen, dat ze beter ter plekke in Zweden kunnen worden gezocht, zoals de kullaieten van Kullen en Dalby, de Varberg-charnockiet, de Grännaiet en het impactgesteente Mieniet.

Ook enkele niet door Zandstra genoemde typen zoals de granaat-coroniet en de retro-eklogiet van Ullared passeerden de revue.

Literatuur:

- Het Keienboek 6-e druk door P.v.d. Lijn
- Kristalline Geschiebe der nordischen Vereisungen door J.Hesemann, 1975
- Steine aus dem Norden door Smed/Ehlers
- Noordelijke Kristallijne Gidsgesteenten J.G.Zandstra 1988
- Platenatlas van noordelijke kristallijne gidsgesteenten door J.G.Zandstra 1999
- www.kijkeensomlaag.nl van Harry Huisman

J.D.